

Pestprotocol

Versie 2014

RK basisschool de Wiekslag
Bruno van Ommenstraat 34
7651 BS Tubbergen

Inhoud

Inleiding

De gepeste kinderen

De pesters

De meelopers

Hoe pesten kinderen?

Hoe werkt pesten?

Signaleren van kinderen die gepest worden

Misverstanden over pesten

Wat doen wij om pesten te voorkomen?

- 1) Stappenplan bij pestvoorval
- 2) De schoolregels en de pleinregels
- 3) De klassenregels
- 4) Pestweek / vriendjesweek
- 5) Energizers / groepsspelen / buitenspel
- 6) Contactpersonen en klachtenbus
- 7) Oplossen van conflicten
- 8) Omgang met digitaal pesten

Hulpmiddelen die wij als school gebruiken

Instanties die ons kunnen helpen

Adressen van instanties

Hulp en advies per telefoon

Informatie via internet

Inleiding

Alle basisschoolleerlingen worden wel eens geplaagd. Als het een enkele keer gebeurt dan is dat niet schadelijk voor een kind, maar als het vaker en regelmatig voorkomt kunnen we spreken over pesten. Kinderen kunnen zelf meestal het verschil tussen plagen en pesten omschrijven. Ze vinden het vervelend dat het herhaaldelijk plagen van iemand kan overgaan in pesten. De meeste kinderen vinden het niet leuk om te merken of om te zien dat andere kinderen gepest worden. Soms proberen ze te helpen, maar meestal zwijgen ze. De meeste kinderen die gepest worden vertellen dat thuis niet.

Het pesten is bedreigend, het gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag, soms een langere tijd achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. Het is een echt machtsspel. Het slachtoffer wordt soms geslagen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd, enz. Vaak is er een groepje kinderen dat meeloopt met de pester, waardoor het slachtoffer zich bijna nergens meer veilig voelt. Naast deze openlijke vormen van pesten komen ook vormen van pesten voor die minder zichtbaar zijn; kinderen die worden buitengesloten, genegeerd, niet uitgenodigd bij feestjes enz. Dit kan bij een kind erg veel verdriet oproepen.

De gepeste kinderen

Sommige kinderen hebben meer kans om gepest te worden dan andere. Dat kan met hun uiterlijk samen hangen, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, hun gevoelens en de manier waarop ze zich uiten. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Er zijn aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden.

Veel kinderen die worden gepest, hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven niks te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Dit wordt versterkt door het pesten. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben geen vrienden om op straat te spelen, geen vast clubje in de klas. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak de sterkste uit de groep. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan de andere kinderen. Meestal doen ze ook agressiever ten opzichte van volwassenen. Pesters lijken populair in een groep, maar zijn het uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze durven. Via pesten lukt ze dat het makkelijkst. Ze hebben snel in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pesten zijn, krijgen makkelijk andere kinderen mee bij het te pakken nemen van een slachtoffer. Want wie mee doet loopt minder kans zelf slachtoffer te worden. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig dat ze pesten, vooral als ze met een groepje zijn. Het slachtoffer zien ze als een stommeling die "erom vraagt gepest te worden". De pesters zijn niet sociaalvaardig, ze hebben bijvoorbeeld vaak moeite om vrienden te maken of te houden. Het tegengaan van pesten is daarom niet alleen van belang voor de slachtoffers, het is ook goed om de pesters te helpen.

De meelopers

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of ze willen het niet weten.

Meelopers zijn vaak bang om zelf het slachtoffer te worden, of willen erbij blijven horen, hun vrienden houden. Doordat deze kinderen mee pesten met een groep voelen ze zich niet verantwoordelijk voor het pesten. Hoewel deze kinderen geen actieve rol spelen bij het pesten zijn ze medebepalend voor het voortduren ervan. De pesters voelen zich gesterkt door de meelopers en de gepeste kinderen voelen zich verlaten door de groep. Doordat de meelopers de gepeste kinderen niet steunen kunnen de pesters hun gang gaan.

Vaak versterken zij het proces door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

De ouders kunnen ook een belangrijke rol spelen. Als die blijven zwijgen zal het pesten niet overgaan. Ouders van kinderen die gepest worden zijn vaak emotioneel bij het onderwerp betrokken, andere ouders kunnen meestal meer afstand nemen, daardoor zijn die beter in staat duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden.

Hoe pesten kinderen?

Kinderen pesten op verschillende manieren.

1. Met woorden:
 - vernederen
 - schelden
 - dreigen
 - belachelijk maken
 - kinderen bij een scheldnaam noemen
 - geheime briefjes schrijven
2. Lichamelijk:
 - trekken aan kleding, duwen, sjorren
 - schoppen en slaan
 - krabben, bijten en aan haren trekken
 - met wapens, messen, stokken enz.
3. Door achtervolging, enz.:
 - achterna lopen, opjagen
 - in de val laten lopen, klem zetten
 - opsluiten
4. Door uitsluiting:
 - doodzwijgen
 - uitsluiten
5. Door stelen of vernielen van bezittingen:
 - afpakken van bezittingen
 - beschadigen of vernielen van bezittingen

100267472. Door afpersing:

- dwingen om geld of spullen te geven
- dwingen om iets voor de pesters te doen

100267473. Pesten via internet:

- vervelende dingen over iemand mailen
- beledigen via social media als Twitter, Hyves en Facebook

Hoe werkt pesten?

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets dat leuk is om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem of haar niet om terug te plagen. Het kind reageert angstig en gaat soms huilen. De pester merkt dat het succes heeft en dat smaakt naar meer. Bewonderd door de andere kinderen gaat hij of zij door met het pesten. Na een tijdje wordt het een gewoonte om het slachtoffer te pesten zodra de gelegenheid zich voordoet.

Pesten heeft veel te maken met de verhoudingen binnen een groep. Daarom is het niet eenvoudig om er een eind aan te maken. Aanpakken van pestproblemen betekent meer dan verbieden van gedrag. De kinderen moeten leren om sociaal met elkaar om te gaan.

Volwassenen kunnen hen daarbij helpen, door bijvoorbeeld samen met de kinderen oplossingen te zoeken en grenzen aan te geven.

Signaleren van kinderen die gepest worden

Als een leerkracht merkt dat een kind kortstondig ander gedrag vertoont, hoeft dat niet direct te maken te hebben met pesten, maar als een kind langdurig verandering in gedrag vertoont dan proberen we de oorzaken te achterhalen. Hierbij is het contact met de ouders belangrijk.

Veranderingen in gedrag kunnen zijn:

- niet meer naar school willen
- niet meer over school willen praten
- geen kinderen meer aan huis meenemen
- niet meer bij andere kinderen spelen, gevraagd worden
- resultaten gaan omlaag
- regelmatig spullen kwijt of kapot
- vaak hoofdpijn, buikpijn
- blauwe plekken
- slecht of niet willen slapen
- niet meer buiten willen spelen
- niet meer naar sport of een andere club willen gaan
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.

Misverstanden over pesten

- pesten zou vanzelf overgaan
- het slachtoffer zou erom vragen
- zo zitten mensen nu eenmaal in elkaar
- van pesten word je juist hard
- het is iets tussen twee kinderen, de omstanders hebben er niets mee te maken
- het helpt als je flink van je af bijt
- het komt door je uiterlijk (bril, rood haar e.d.)
- er wordt wel eens beweerd dat elke groep een zondebok nodig heeft

Dat is allemaal onzin. Wie pest, gaat echt een stap te ver. En wie gepest wordt, heeft recht op hulp en bescherming. In de eerste plaats van de omstanders. Maar ook van de school.

Het pesten doet wel pijn:

- het hindert of kwetst kinderen
- het doet pijn en geeft verdriet
- dat gebeurt niet één keer, maar telkens weer en houdt niet op
- de ander is sterker, ouder of krachtiger en soms is het een hele groep
- het is niet per ongeluk, maar expres
- het maakt dat kinderen alleen komen te staan

Wat doen wij om pesten te voorkomen

Onderdeel		Actie
1	Stappenplan bij een pestvorval binnen een groep	1)
2	De schoolregels	2)
3	De klassenregels	3)
4	Vriendjesweek/pestweek	4)
5	Energizers – groepsspelen - buitenspelen	5)
6	Contactpersonen en klachtenbus	6)
7	Oplossen van conflicten	7)
8	Oplossen van digitaal pesten	8)

1) Stappenplan bij pestvoorval in de groep

1. Ingaan op de situatie door de leerkracht die het op dat moment ziet, constateert of op de hoogte wordt gebracht door een leerling. Indien het geen eigen leerling is, dan direct na afhandeling van het eerste moment doorgeven aan de leerkracht van het kind.
2. Leerkracht laat het accent bij de kinderen liggen. Er volgt een gesprek tussen beide kinderen over wat dit met de gevoelens van de pester en het gepeste kind doet. De leerkracht probeert de oplossing voor het probleem vanuit de kinderen te laten komen. Het probleem bespreekbaar maken binnen de gehele groep. Zo kun je de eventuele meelopers ombuigen tot helpers en daardoor de sfeer in de klas verbeteren. Dit komt de prestatie van de gehele groep ten goede!
3. Leerkracht controleert de komende dagen of het echt opgelost is.
4. Als het probleem niet is opgelost kan het kind een klacht indienen in de daarvoor bestemde klachtenbus. In elke groep is tekst en uitleg gegeven over het doel van deze bus.
5. De contactpersoon neemt contact op met het kind en er wordt samen naar een oplossing gezocht. De leerkracht wordt op de hoogte gebracht van de problematiek die er speelt. De contactpersoon bewaakt het proces.
6. Mocht de situatie niet opgelost door de bemiddeling van de contactpersoon dan worden de ib-er en directie ingeschakeld. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek.
7. Indien nodig i.o. met ouders vervolgstappen naar Jeugdhulpteam of Weerbaarheidstraining.

2) De schoolregels (inclusief de schoolpleinregels)

We hanteren als school 3 basisregels:

1. De school is een wandelgebied; buiten hoeft dat lekker niet.
2. Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
3. Denk aan de dag van morgen: goed voor je spullen zorgen.

Deze worden 1 x per jaar aan het begin van het schooljaar in de eerste teamvergadering opnieuw onder de aandacht gebracht. De regels zijn zichtbaar gemaakt op borden die op diverse plaatsen in de school zijn opgehangen.

Elke leerkracht spreekt de kinderen aan op het niet nakomen hiervan.

Problemen die zich voordoen tijdens het buitenspelen worden door de pleinwacht opgelost. De eigen leerkracht wordt op de hoogte gebracht van de problematiek.

De schoolregels staan bij de informatiebrieven vermeld.

3) Klassenregels

Onder de klassenregels verstaan we de regels die iedere leerkracht specifiek met de klas afsprekt voor dat schooljaar.

Deze worden door de klassenleerkracht tijdens aan het begin van het nieuwe schooljaar opgesteld in samenwerking met de gehele groep en vastgelegd. De regels worden opgesteld en ondertekend door de kinderen en worden geplaatst in een daarvoor bestemde lijst.

De regels worden aan de ouders verwoord tijdens de informatieavond die ongeveer plaats zal vinden rond de vierde schoolweek in ieder nieuw schooljaar.

4) Vriendjesweek/pestweek

De doelstelling is om met elkaar expliciet bezig zijn over het thema vriendschap versus pesten en plagen. Het verschil uitleggen tussen pesten en plagen. Met als eindresultaat van die week in iedere klas de omgangsregels van die groep worden besproken (ontstaan uit de ideeën van de kinderen).

In deze week komt in iedere groep ook het gesprek over de omgang tussen leerlingen onderling en de leerkracht-leerling aan de orde.

Dit gesprek over het pedagogisch klimaat in de groep moet iedere leerkracht verplicht aan de orde stellen.

100267568) Energizers - groepsspelen - buitenspel

Energizer

Energizer is een boek voor de leerkracht dat is aangeschaft om via spelvormen het saamhorigheidsgevoel in de groep te bevorderen. Er kan op eigen initiatief mee gewerkt worden.

De voortgang zal tijdens de zorgvergaderingen en tijdens de bouw overleggen regelmatig onder de aandacht gebracht worden met de vraag of er 1x in de maand mee gewerkt kan worden.

Het daarop volgende schooljaar krijgt het duidelijke aandacht met plan voor implementatie volgt in schooljaar 2012

In bouw en zorgvergaderingen dit onderdeel regelmatig op de agenda zetten om ervaringen met elkaar te blijven delen.

In spel ontdekt een kind zichzelf, het onderzoekt grenzen en mogelijkheden en verkent spelenderwijs de wereld om zich heen. Met groot gemak bedenken kinderen allerlei spelletjes. Hierbij hebben ze in principe niet meer nodig dan hun eigen verbeelding en wat maar voor handen is. Voor kinderen is *alles* spel en spel is de manier waarop ze leren. Vanaf een bepaalde leeftijd gaan regels een rol spelen in het spel van het kind. Het kind experimenteert hiermee en bedenkt zelf regels: "We moeten achter deze witte lijn blijven". Deze regels komen tot stand in overeenstemming tussen de kinderen. Iedereen kan hierbij een nieuwe regel introduceren.

Daarnaast komen kinderen in aanraking met spelvormen waarbij de regels van tevoren vastliggen. Voorbeelden hiervan zijn gezelschapsspellen (stratego, rummicub, mens erger je niet, etc. etc), kring- of groepsspelen en ook de verschillende spaden. Bij al deze spelen zijn de regels vaststaand en het doel is (bijna altijd) om van de ander te winnen. Opvallend is dat deze spelletjes door volwassenen vóór kinderen zijn gemaakt.

Voordelen van coöperatief spel

- geeft een gevoel van vertrouwen en veiligheid
- bevordert een sfeer van plezier en openheid
- leidt tot betere leerprestaties, emotionele afhankelijkheid en een goed ontwikkelde identiteit.
- stimuleert samenwerking en overleg
- zet aan tot flexibeler denken en het vinden van creatieve oplossingen voor problemen.
- heeft een gunstige invloed op de gezondheid door het ontbreken van de "negatieve bijeffecten" die onvermijdelijk bij competitief spel horen.
- leidt tot het ontwikkelen van eigenwaarde en zelfvertrouwen.

Voor het buitenspel worden regelmatig nieuwe materialen aangeschaft. De school vindt het belangrijk dat kinderen ook buiten tot spelen worden gemotiveerd. Het samenspel is een belangrijk onderdeel hiervan.

6) Contactpersonen en klachtenbus

Aan het begin van het schooljaar komen de contactpersonen tekst en uitleg geven over de klachtenbus. Een brief voor de ouders wordt meegegeven en ook in de nieuwsbrief worden ouders hierover ingelicht.

Kinderen die niet gehoord worden door de leerkracht kunnen hun probleem opschrijven en deze in de klachtenbus stoppen. De contactpersoon zal dan z.s.m, met het kind contact opnemen om samen het probleem op te lossen. De leerkracht wordt altijd geïnformeerd over de klacht.

Mocht de klacht niet worden opgelost dan wordt de directie ingeschakeld en verdere stappen worden dan gezet. Ouders zullen hierbij betrokken worden.

Ook ouders en leerkrachten kunnen een klacht in de klachtenbus stoppen.

7) Oplossen van conflicten

Bij het buitenspelen houden leerkrachten toezicht. Mochten er problemen zijn dan horen de kinderen volgens een vast stappenplan te werken. Dit is besproken in de groep al tijdens de eerste schoolweken.

Het stappenplan dat gehanteerd wordt voor het buitenspelen:

- Eerst moeten kinderen het probleem met elkaar zien op te lossen.
- Lukt dit niet , dan naar de leerkracht gaan voor hulp bij het oplossen.
- Lukt dit niet, is hier te kort tijd voor, dan naar de eigen leerkracht gaan en het probleem aangeven.
- Het probleem op het plein wordt doorgespeeld naar de eigen leerkracht.
- De eigen leerkracht kan hier op terugkomen met het kind en of met de groep.

Zijn er problemen in de groep dan hoort het kind ook volgens het stappenplan te werken. De kinderen moeten zelf eerst onderling het probleem oplossen en pas hierna kan hulp gezocht worden bij de leerkracht. De leerkracht zal dan ook altijd vragen of het kind zelf de problemen heeft proberen op te lossen, wat het heeft gedaan en waarom dit niet gelukt is.

Mocht de leerkracht het kind niet willen horen dan kan het kind gebruik maken van de klachtenbus.

8) Oplossen digitaal pesten

De ict-er bewaakt dit proces tijdens de computerlessen. Er zijn met de kinderen duidelijke afspraken gemaakt over de omgang met de mail. De kinderen zijn hiervan op

de hoogte gebracht door de ict-er en weten ook de consequenties bij overtreding van de regels.

Hulpmiddelen die wij als school gebruiken

- SCOL wordt jaarlijks ingevuld door de groepsleerkracht. Afstemming vindt plaats in de bouwen en bij zorgvergaderingen.
- De methode "Kinderen en hun sociale talenten". Ook in deze methode komen diverse onderwerpen over de sociale ontwikkeling aan bod. De methode "Kinderen en hun sociale talenten" is een handleiding met lessen voor de leerkracht om uit te kiezen. Per leerjaar zijn er diverse onderdelen. De leerkracht kan ook zelf onderwerpen die voor belang zijn van de groepsontwikkeling, aandragen. Per maand worden 2 onderwerpen behandeld.
- Het sociogram wordt 3 maal per jaar afgenomen te weten in oktober, rond februari en aan het eind van het schooljaar.
- Jaarlijks een themaweek over vriendschap, pesten en plagen (vriendjesweek).
- Stoeptegels tegen zinloos geweld zijn op het plein geplaatst .
- Themaboeken.
- Het boek Energizer voor groepsopdrachten.

Instanties die ons kunnen helpen

Kinderen die een hele tijd gepest zijn, hebben niet de kans gekregen om op een normale manier met leeftijdgenoten om te gaan. Ze hebben zich de groepsnormen onvoldoende eigen gemaakt en zijn vaak angstig. Natuurlijk kunnen ze daar zelf niks aan doen. Maar als ze een opmerking maken, is het vaak precies de verkeerde. Soms is het goed als het kind naast de steun van ouders en andere volwassenen wat extra hulp krijgt. Bijvoorbeeld door mee te doen aan een sociale vaardigheidstraining. Een kind leert daar praktische tips en ideeën om op een plezierige manier in een groep niet elkaar om te gaan; het leert hoe je contacten legt en onderhoudt. Sociale vaardigheidstrainingen worden binnen ons bestuur (TOF) vanwege bezuinigingen niet meer gegeven. Er waren trainingen (spelgroepen) voor kinderen van 4 t/m 8 jaar en trainingen van kinderen van 8 t/m 12 jaar. Aanmelding gebeurde via de intern begeleider van onze school.

Ook de schoolarts of schoolverpleegkundige kan hulp en advies bieden.

Het komende schooljaar gaat de school aandacht aan groepstraining besteden, dit m.b.v. het handboek Energizer.

Is er een groepstraining nodig, dan kan hierover informatie/ hulp gezocht worden via Monique Kienhuis, orthopedagoge van het TOF, de schoolmaatschappelijk

werkster of de schoolverpleegkundige.

Adressen van instanties

■ Jeugdgezondheidsdienst

GGD Regio Twente
Afdeling jeugdgezondheidszorg
Twentheplein 9 A2
7607 GZ Almelo
0900-3338889

■ TOF

t.a.v maatschappelijk werk
Bruno van Ommenstraat 34
7651 BS Tubbergen
0546 – 745010

Contactpersonen de Wiekslag:
www.dewiekslag.nl/ouder/contactpersoon

■ Schoolbegeleidingsdienst Expertis

M.A. de Ruyterstraat 3
7556 CW Hengelo
074 – 8516516

■ Dimence

Hanzelaan 1
7607 NL Almelo
0546-542424

■ Advies en meldpunt Kindermishandeling Overijssel

Postbus 237
7550 AE Hengelo
Bornsestraat 5
7556 BD Hengelo
0546 – 537120
amk@bjzo.nl

Centrale aanmelding: 088 8567800

Hulp en advies per telefoon

■ De kindertelefoon

De kindertelefoon is iedere dag bereikbaar van 14.00 uur tot 20.00 uur
0800-0432 (gratis)
Chatten kan iedere dag tussen 14.00 uur tot 20.00 uur.
www.kindertelefoon.nl

Informatie via internet

- www.pestweb.nl
- www.opvoedtelefoon.com

- www.kidstegenpesten.nl
- www.omgaanmetpesten.nl